

ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ

Γ' έτος:

2. Μορφές Ελληνικής Διασποράς:

Ορισμοί, αίτια, οι διαδικασίες/πολιτικές μετανάστευσης,
το ταξίδι, η εγκατάσταση

Αρβανίτη Ευγενία,
ΤΕΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Πατρών
earvanitis@aegean.gr

Δραστηριότητα 15'

- Μετανάστευση και διασπορά: οι δύο έννοιες είναι ταυτόσημες; (σε δυάδες)
- Δημιουργήστε έναν εννοιολογικό χάρτη με τους δύο όρους (σε τετράδες)

Μετανάστευση & διασπορά

- Οι δύο έννοιες δεν είναι ταυτόσημες.
- «Η μετανάστευση δεν είναι μια συγκεκριμένη μορφή κινητικότητας αλλά μια συγκεκριμένη ερμηνεία της κινητικότητας που συνδέεται
 - με τον πολιτικο-κανονιστικό λόγο των εθνικών κρατών και
 - την ιεραρχία του παγκόσμιου πολιτικού συστήματος»
(Καραγιάννης, 2006, σ. 29).

Μετανάστευση ως κοινωνιολογική κατηγορία

- Ο χαρακτηρισμός αυτός συσκοτίζει παρά διευκρινίζει την πολυπολιτισμική πραγματικότητα την οποία βιώνουμε.
- Αυτό διότι η μετανάστευση παραπέμπει
 - σε ανεπιθύμητες ορδές ατόμων
 - που απειλούν την κοινωνική συνοχή και ευημερία
 - που κοστίζουν, φέρνουν αρρώστιες, είναι επικίνδυνοι για τη δημόσια ασφάλεια
 - που έχουν την ανάγκη της κοινωνίας μας όντας «ξένοι» και προσωρινά «φιλοξενούμενοι».

Μετανάστευση/1

- Είναι σημαντικό να οριοθετηθεί η έννοια του μετανάστη και της μετανάστευσης στο πλαίσιο «μιας κοινωνιολογίας της κινητικότητας και της διατοπικότητας» (Καραγιάννης, 2006, σ. 28).
- Δηλαδή να γίνει αντιληπτό ότι οι μετανάστες δεν είναι απλά και μόνο τα άτομα (ή αλλιώς μια κοινωνιολογική κατηγορία) που μετακινούνται και αλλάζουν τόπο εγκατάστασης,
- αλλά μια κατηγορία ατόμων που σηματοδοτείται και κατασκευάζεται από τις ίδιες τις κοινωνίες.

Μετανάστευση-κινητικότητα/1

- Στην ΕΕ η κινητικότητα (ατόμων, επαγγελματιών, φοιτητών, ακαδημαϊκών, ερευνητών)
- προωθείται στο έπακρον και μάλιστα ως στρατηγικός στόχος για την επόμενη δεκαετία (Ευρώπη 2020)
- χωρίς ωστόσο να χαρακτηρίζεται η κινητικότητα αυτή ως μετανάστευση.

Μετανάστευση-κινητικότητα/2

- Η κινητικότητα παραπέμπει περισσότερο σε
- φαινόμενο εκσυγχρονισμού και προσωπικής, κοινωνικής και επαγγελματικής ολοκλήρωσης
- ιδίως όταν αναφέρεται στην κινητικότητα ειδικευμένων επαγγελματιών ή ευκατάστατων ατόμων από δυτικοευρωπαϊκές χώρες

Διαπολιτισμικότητα & αμοιβαιότητα/1

- Η παρουσία των μεταναστών στηρίζεται στην *αμοιβαιότητα*
 - Την αποδοχή της παρουσίας τους
 - την αποδοχή συμβολής τους στη μεγιστοποίηση των οικονομικών ωφελειών και στον εμπλουτισμό της κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής του τόπου, με νέες γνώσεις, πολιτισμικές πρακτικές και εμπειρίες πάντα όμως στο πλαίσιο σεβασμού των θεμελιωδών κανόνων του κράτους

Διαπολιτισμικότητα & αμοιβαιότητα

- *Διαπολιτισμικότητα, παγκόσμιες συνέργειες, τοπική δράση.*
- Οι μετανάστες
 - εμπλουτίζουν την πολιτιστική ζωή της χώρας που κατοικούν, τη γνώση και την εθνική της αφήγηση και
 - δημιουργούν αναφορές πέρα των εθνικών συνόρων εξειδικεύοντας το παγκόσμιο στο εθνικό.

Local/global approach

- ο ρόλος τους είναι συνυφασμένος με την έννοια της «παγκοσμιοποιημένης τοπικότητας» (Cohen, 1997).
- Οι νέες υπευθυνότητες που αναλαμβάνουν και η ανάδειξη των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων τους αποτελεί παράγοντα αντίστασης στην ομοιογενοποιητική δράση της παγκοσμιοποίησης (Clifford, 1997).

Η κοινωνική ένταξη μεταναστών

- ▶ δεν αναφέρεται στην αναγκαστική αφομοίωσή τους
- ▶ αποδέχεται ότι οι ατομικές ταυτότητες των μεταναστών διαμορφώνουν νέες κοινωνικές συλλογικότητες μέσω πολιτισμικής αλληλεπίδρασης
 - ▶ συμβάλλουν στην οικοδόμηση της εθνικής ταυτότητας & μιας *σύνθετης πολιτειακής ταυτότητας*
- ▶ προϋποθέτει την προσαρμογή και των πολιτών στις νέες πολυπολιτισμικές συνθήκες
- ▶ Είναι μοχλός
 - ▶ ανάπτυξης και
 - ▶ οικοδόμησης κοινωνιών συνοχής,
 - ▶ διαπολιτισμικής διασύνδεσης,
 - ▶ αμοιβαιότητας,
 - ▶ συνεργασίας και δράσης

Οικοδομώντας την κοινωνική συνοχή/(Markus, 2009)

- οριοθετείται με βάση πέντε τομείς που είναι:
- (1) η **αίσθηση του ανήκειν** που ενσωματώνει κοινές αξίες, την εμπιστοσύνη και την αναγνώριση της χώρας εγκατάστασης,
- (2) η **κοινωνική δικαιοσύνη και η ισότητα** που αφορά στην πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες και χρηματοδότηση,
- (3) η **συμμετοχή** όσον αφορά στην εθελοντική εργασία και την χωρίς αποκλεισμούς πολιτική συμμετοχή,
- (4) η **αποδοχή** των νεοεισερχόμενων και των μειονοτήτων και η έλλειψη του ρατσισμού και των διακρίσεων, και
- (5) η **απόδοση αξίας στην ευημερία των ανθρώπων**, την ικανοποίηση από τη ζωή και τις προσδοκίες για το μέλλον.

Το κοινωνικό κεφάλαιο

- αναφέρεται στη μάθηση που παράγεται σε μια κοινωνία από τυπικές, μη τυπικές και άτυπες δραστηριότητες
- που εμπεδώνονται σε κοινωνικά δίκτυα και αξιοποιούν κανόνες και κοινή στοχοθεσία (Putnam, 2000).

διαπολιτισμικό κοινωνικό κεφάλαιο μάθησης/2

- Δημιουργούνται **νέοι κοινωνικοί χώροι** (Lefebvre, 1991),
- σε όλο το φάσμα των **πολιτισμικών ανταλλαγών** και της παραγόμενης μάθησης (τυπικής,μη τυπικής και άτυπης)
- που παράγουν ένα **διαπολιτισμικό κοινωνικό κεφάλαιο μάθησης** μέσα από σχέσεις μάθησης, διαλόγου και πολιτισμικής ανταλλαγής (**Appadurai 1990**).
- Αυτή η νέα κοινωνική μορφολογία οικοδομεί και μετασχηματίζει τον κοινωνικό ιστό (national building) (Arvanitis, 2006) μέσα από
 - νέες μορφές πολιτισμικής αλληλεπίδρασης και αλληλεγγύης,
 - δυνατότητες δράσης και συμμετοχής πολιτών και μεταναστών στη διαδικασία οικοδόμησης της ίδιας της εθνικής ταυτότητας (Robertson, 1992).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΪ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ

- οι μετανάστες λειτουργούν ως *κοινωνικοί πρωταγωνιστές* στη διαδικασία διαμόρφωσης κοινωνιών συνοχής
- αξιοποιούν νέα εργαλεία αυτοκαθορισμού, αναστοχασμού, ερμηνείας και δράσης.
- επηρεάζουν επίσης (ανάλογα με τη δυναμική τους) και τα πεδία, τις διαδικασίες και τα θέματα της λήψης των αποφάσεων,
- δημιουργούν τις προϋποθέσεις για κοινωνική αλλαγή και συμβάλλουν σε έναν διαρκή πολιτισμικό μετασχηματισμό (Robertson, 1992).

Δραστηριότητα 30'

- Σχολιάστε από μια πετυχημένη ιστορία μετανάστευσης:
- <http://www.hellenic.org.au/index.php?sectionID=14437&pageID=14843>
- https://www.youtube.com/watch?v=7W_ZRiGjmTM
- (σε δυάδες + ολομέλεια)